

[Bjørn Elmquist]

dansk politik om de her sager. Jeg skal komme tilbage til det sidst i mit indlæg, når jeg kommenterer Socialdemokratiets forslag til folketingsbeslutning lidt mere i detaljen.

Jeg vil godt lade mit indlæg handle noget mere om de udenrigspolitiske emner, som jo er omkring os, og hvor vi må huske, at der findes en verden uden for Christiansborg, en verden uden for Folketinget, en verden uden for Det Sikkerhedspolitiske Udvalg.

Det er spændende, hvad der sker i disse år i udenrigspolitikken. Det er spændende at se, hvad der sker i vore nabolande mod øst, først og fremmest Sovjetunionen. Der var fire af os, der forleden dag havde den oplevelse – jeg ved ikke, om seerne og andre, som ikke var med til det, deler den opfattelse – at sidde i samtaleværelset og have en direkte diskussion, meningsudveksling, jeg ved ikke, hvor detaljeret den nåede at blive, desværre, med repræsentanter for Den Øverste Sovjet i Moskva.

Der sad 150 mio. sovjetkiggere, har vi fået at vide både før og efter, og fulgte med i, hvad der var en direkte transmission. Der var tolke, der sikrede, at det, der blev sendt ud over lydlinjerne både i Danmark og i Sovjetunionen, var det, der blev sagt.

Jeg må indrømme, at jeg indimellem var meget overrasket over de indlæg, de udsagn, som specielt den sovjetiske justitsminister kom med om forholdene i hans eget land. Det er ikke første gang, jeg har hørt den kritik, naturligvis. Vi er mange, der har fremført den. Det er heller ikke første gang, jeg har hørt en så højtstående sovjetisk myndighedsrepræsentant udtrykke denne kritik. Men det er første gang, jeg har hørt det blive udtrykt direkte over for sovjetborgerne.

Ministeren sagde ting om det sovjetiske retssystem, om mangelen på lovfæstelse af helt elementære retsgarantier, som jeg måtte være helt enig i. Kritikken var, jeg vil ikke sige ødelæggende, men den var helt »up to the point«. Den var helt relevant og korrekt.

Jeg tror nok, der er mange, både i Sovjetunionen og i Vesten, der i disse år spørger sig selv: Hvordan vil hele det dér foretagende ende? Er der sat en snebold i gang, en udvikling i de kommunistiske lande i Østeuropa, som vil være til at stoppe? Og hvor vil den ende? Jeg tror, vi er mange, der ikke ønsker, den vil stoppe. Jeg tror også, der er mange sovjetborgere,

der ikke ønsker, den vil stoppe. Men det er svært at se, hvor den vil ende.

Det har ikke rigtig bredt sig, ikke til alle østeuropæiske lande i hvert fald. Jeg har også hæftet mig ved – jeg tror, det var fru Connie Hedegaard, der sagde det – Ungarn. Det er meget spændende at se, hvordan man dér har taget Gorbatjovs tanker om demokratisering så alvorligt, at man nu taler om at have kandidater til valg, der repræsenterer andet end kommunistpartiet, nogle partiløse, men måske også en skønne dag repræsentanter for organisationer, der står for noget, vi vil kalde politisk.

Som jeg har forstået det, vil det de første to tre år frem til engang i 1990–1991 stadig være sådan, at de, der opstiller til valg, skal gøre det inden for det socialistiske enhedspartis rammer. Til den tid vil der være mulighed for, at man kan være andet end fraktioner inden for et parti. Man vil være egentlige partirepræsentanter om nogle år – måske.

Disse ting har for mig at se meget, meget stor betydning for de kommende års udvikling, først og fremmest i Europa, men også for verdenspolitikken. Generalsekretær Gorbatjov, nu præsident Gorbatjov, har gentagne gange talt om det fælleseuropæiske hus. Han har skrevet bøger om det. Til en vis grad er det tanker, der minder om det, Charles de Gaulle var fremme med, da han var præsident i Frankrig. Det bliver de ikke ringere af, tværtimod. Pateriniteten kan man selvfølgelig diskutere.

Der er ét synspunkt, som er meget afgørende – den vesttyske udenrigsminister, Genscher, har nævnt det ved flere lejligheder: Det er da helt fint at tale om et fælleseuropæisk hus. Men hvad er et hus værd, hvis man ikke frit kan bevæge sig fra rum til rum? Og hvad er det værd, hvis ikke der er vinduer og døre, man kan komme ind og ud ad, kigge ind og ud af og lukke op og – ja, helst ikke for tit – i. Det er ganske afgørende for de kommende års udvikling på det sikkerhedspolitiske område, på det menneskeretslige og på det økonomiske område.

Fru Ritt Bjerregaard opholdt sig ved den samarbejdsaftale, som EF og Østeuropa, dels bilateralt med de enkelte østeuropæiske lande, dels med COMECON har indgået og er ved at indgå. Den rækker virkelig fremad, ingen tvivl om det.